A BIZOTTSÁG HATÁROZATA

(2004. október 20.)

a Németország által a Kvaerner Warnow Werft javára végrehajtott állami támogatásról

(az értesítés a C(2004) 3921. számú dokumentummal történt)

(Csak a német szöveg hiteles)

(EGT vonatkozású szöveg)

(2005/374/EK)

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 88. cikke (2) bekezdésének az első albekezdésre,

tekintettel az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodásra és különösen annak 62. cikke (1) bekezdésének a) pontjára,

tekintettel a legutóbb a 92/68/EGK tanácsi irányelvvel [1] módosított, a hajógyártás támogatásáról szóló, 1990. december 21-i 90/684/EGK tanácsi irányelvre [2],

miután az érdekelt felek felszólításra kerültek, hogy nyújtsák be megjegyzéseiket a fent említett rendelkezések [3] alapján, és megjegyzéseik figyelembe vételével,

mivel:

I. ELJÁRÁS

(1) A német sajtó 1999. június 12-én beszámolt arról, hogy a Kvaerner Warnow Werft GmbH (a továbbiakban: „KWW") mintegy 205 millió euró összegű kölcsönt [4] nyújtott anyavállalatának (a Kvaernernek).

(2) A Bizottság 1999. június 16-i keltezésű levelében részletes tájékoztatást kért Németországtól az átutalt pénzeszközök származásáról, hogy megbizonyosodjon arról, hogy ezek a pénzeszközök nem az 1993–1995 között a társaságnak fizetett támogatás többletkifizetéseiből vagy más támogatási elemekből származtak-e. Németország és a KWW képviselői 1999. június 22-én Brüsszelben üléseztek az ügy tisztázása céljából. A Bizottság további tájékoztatást kért Németországtól 1999. június 23-i, 1999. július 12-i és 1999. október 8-i leveleiben. Németország 1999. június 30-i és 1999. szeptember 16-i leveleiben válaszolt.

(3) 2000. február 29-i keltezésű levelében a Bizottság tájékoztatta Németországot határozatáról, mely szerint az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdése értelmében eljárást indít a szóban forgó támogatási intézkedést illetően.

(4) Az eljárás megindításáról szóló bizottsági határozat kihirdetésre került az *Európai Közösségek Hivatalos Lapjában* [5]. A Bizottság egyidejűleg felkérte az érintetteket és az érdekelt harmadik feleket arra, hogy a támogatással kapcsolatos megjegyzéseiket nyújtsák be. Németország 2000. március 31-i keltezésű levélben válaszolt. A KWW megjegyzéseit 2000. június 6-án faxon küldte meg.

(5) A Bizottsághoz az érdekelt harmadik felektől is érkeztek be megjegyzések, melyeket továbbítottak Németországnak, aki ezekre 2000. július 6-án és 2000. augusztus 4-én válaszolt faxon.

II. AZ INTÉZKEDÉS RÉSZLETES LEÍRÁSA

(6) 1992 októberében a német Treuhandanstalt (a továbbiakban: „THA") eladta a KWW jogelődjét, a keletnémet Neue Warnow Werft GmbH hajógyárat (a továbbiakban: „WW") a norvég Kvaerner a.s. ipari csoportnak.

(7) 1992. július 20-án a Tanács, a 92/68/EGK irányelvvel úgy módosította a 90/684/EGK irányelvet, hogy bevezetett egy eltérést a kelet-németországi hajógyárak javára a többi közösségi gyárra érvényes előírásokhoz képest, annak érdekében, hogy megteremtse azoknak a hajógyáraknak a lehetőséget a gyors és átfogó szerkezetátalakításra. Ez az eltérés mindenek előtt lehetővé tette a keletnémet gyárak számára, hogy nagy összegű működési támogatást kapjanak 1993. december 31-ig.

(8) A Bizottság ezen eltérés elfogadásakor vállalást tett a Tanáccsal szemben, hogy a Bizottság felhasználja ellenőrzési és vizsgálati hatásköreit annak biztosítására, hogy a Kelet-Németországban lévő gyárak csak a szerkezetátalakításhoz szükséges támogatást kapják meg.

---

[1] HL L 219., 1992.8.4., 54. o.

[2] HL L 380., 1990.12.31., 27. o. A legutóbb a 94/73/EGK rendelettel (HL L 351., 1994.12.31., 10. o.) módosított rendelet.

[3] HL C 134., 2000.5.13., 5. o.

[4] Az EUR-ban szereplő összegek kerekítettek. Csak a DEM-ben megadott összegek pontosak.

[5] Ld. 3. lábjegyzet.

(9) Németország 1992. október 30-i levélében tájékoztatta a Bizottságot arról, hogy a WW egy átvételi megállapodás révén privatizálásra kerül. Németország különféle levelekben részletes tájékoztatást nyújtott az átvételi megállapodásról, a szerkezetátalakításról és a tervbe vett támogatási intézkedésekről.

(10) Az átvételi megállapodás úgy rendelkezik, hogy a WW a gyár privatizálása érdekében átvállalja magára a KWW által létrehozott, illetve meghatározott eszközöket és kötelezettségeket. A szerkezetátalakítási időszaknak 1995 végén kellett véget érnie.

(11) A THA-nak az átvételi megállapodás 7. pontjának megfelelően a privatizációt kiegészítő intézkedésekkel kell támogatnia. Részvétele az 1992. október 1-jei előzetes mérleg alapján került kialkudásra. A finanszírozás azzal számolt, hogy a vállalat mintegy 53,7 millió EUR (105 millió DEM) összegű saját tőkével rendelkezik. Továbbá, az előzetes mérlegnek már régen esedékes beruházások finanszírozására egy külön forrást kellett tartalmaznia 223,2 millió EUR (436,5 millió DEM) értékben, és további mintegy 230,08 millió EUR-t (450 millió DEM-et) (a továbbiakban „veszteségtérítés"), amelynek az a célja, hogy finanszírozza a KWW-nél a kieső termelés és a hiányzó versenyképesség miatt felmerült veszteségeket a szerkezetátalakítási időszakban.

A támogatási intézkedések

(12) A gyár privatizálásának és szerkezetátalakításának megkönnyítése érdekében Németország 1992. november 27-i levelében összességében mintegy 720,5 millió EUR (1 409,2 millió DEM) összegű támogatási intézkedést javasolt.

(13) A Bizottság – figyelembe véve a 90/684/EGK irányelvben foglalt ellenőrzési kötelezettséget, valamint azt, hogy a működési támogatást csak 1993. december 31-ig lehetett volna jóváhagyni – úgy döntött, hogy a gyár számára a támogatási intézkedéseket öt részletben hagyja jóvá. Összesen a jóváhagyott támogatási összegek alacsonyabbak voltak, mint a Németország által 1992 novemberében igényelt összegek. A Bizottság az első részlettel kapcsolatos határozatában a következő támogatásokat hagyta jóvá:

N 692/D/91 – Németországgal az 1993. március 3-i levélben közölték (SG (93) D/4052)

— 23,3 millió EUR (45,5 millió DEM) összegű működési támogatás amiből 6 millió EUR (11,7 millió DEM) az 1990. július 1. után aláírt szerződések révén elszenvedett veszteségek egy részének fedezése, 3,1 millió EUR (6,1 millió DEM) versenyképességi támogatás (Wettbewerbshilfe) és 14,2 millió EUR (27,75 millió DEM) sajáttőke-hozzájárulás;

— 42,1 millió EUR (82,4 millió DEM) működési támogatás, a régi kötelezettségeknek a THA részéről történő átvállalásának formájában;

— 65,2 millió EUR (127,5 millió DEM) befektetési támogatás;

— 13,8 millió EUR (27.0 millió DEM) üzembezárási támogatás;

Összességében ez a határozat 144,4 millió EUR (282,4 millió DEM) állami támogatást engedélyezett.

(14) Mielőtt a további részleteket engedélyezte volna, a Bizottság 1993. április 2-i, 1993. július 12-i és 1993. október 11-i leveleiben felkérte Németországot, hogy adjon további információkat a szerkezetátalakítás időszakában teljesítendő hajóépítési szerződésekkel kapcsolatban várható és felmerült veszteségekről, valamint a tervezett beruházásokról. A Bizottság 1993. október 11-i levelében annak megindokolását is kérte Németországtól, hogy a tizenkét hajóépítési szerződés közül, amelyekre a veszteségtérítést és a versenyképességi támogatást szánták, az első hat hajóépítési szerződés veszteségei miért csak 29,4 %-át tették ki a várható összes veszteségnek, beleszámítva a versenyképességi támogatást is.

(15) 1993. május 28-i válaszlevelében Németország arról tájékoztatta a Bizottságot, hogy a 230,08 millió EUR (450,0 millió DEM) veszteségtérítés az eladó és a vevő közötti tárgyalások kompromisszumos eredménye. Németország utalt arra, hogy a kiegészítő veszteségek kockázatát vagy hasznát a KWW viselné, amiből neki esetleges nyeresége is származhatna.

(16) A német hatóságok jelezték azt is, hogy a 230,08 millió EUR (450,0 millió DEM) összegű veszteségtérítés nem tartalmazza azt a 17,7 millió EUR (34,6 millió DEM) összeget, amely a jövőbeli veszteségeket fedezi, olyan még nem teljesített konténerhajó-szerződésekből (Kassettenschiff) adódóan, amelyeket a THA a privatizáció keretében átvett. Nem tartalmazza azt a 42,1 millió EUR (82,4 millió DEM) támogatási összeget sem, amely a korábbi kötelezettségeknek a THA részéről a privatizáció keretében történő átvállalásának formájában valósult meg.

(17) 1993. november 16-i levelében Németország továbbított egy 1993. október 29-i keltezésű levelet a KWW-től, amely megmagyarázza, hogy a mintegy 230,08 millió EUR (450,0 millió DEM) veszteségtérítés nem tizenkét, hanem tizenhat hajóépítési szerződésre vonatkozik. A levél jelezte, hogy a veszteségek a korábban megadottaknál valamivel magasabbnak tűnnek.

(18) 1993 végén a Bizottság jóváhagyta a támogatás második részletét.

N 692/J/91 – Németországgal az 1994. január 17-i levélben közölték (SG (94) D/567)

— 315,5 millió EUR (617,1 millió DEM) működési támogatás, amiből 58,0 millió EUR (113,5 millió DEM) készpénzben fizetendő, ezen belül 34,2 millió EUR (66,9 millió DEM) a versenyképességi támogatására és 23,8 millió EUR (46,6 millió DEM) az 1990. július 1-je után aláírt szerződéseken elszenvedett veszteségek egy részének fedezésére,

— A határozat elmagyarázza, hogy az EUR 315,5 millió EUR (617,1 millió DEM) működési támogatás a gyárnak fizethető maximális működési támogatás az 1993. december 31-ig aláírt hajóépítési szerződések kapcsán.

(19) A három utolsó részletet a következő bizottsági határozat hagyta jóvá:

N 1/95 – Németországgal az 1995. február 20-i levélben közölték (SG (95) D/1818)

— 115,3 millió EUR (225,5 millió DEM) beruházási támogatás, amiből 10,2 millió EUR (20,0 millió DEM) nem pénzbeli,

N 637/95 – Németországgal az 1995. október 18-i levélben közölték (SG (95) D/12821)

— 34,2 millió EUR (66,9 millió DEM) befektetési támogatás,

N 797/95 – Németországgal az 1995. december 11-i levélben közölték (SG (95) D/15969)

— 29,6 millió EUR (58,0 millió DEM) befektetési támogatás.

(20) Az ezekkel a határozatokkal jóváhagyott működési támogatás teljes támogatási összege mintegy 380,9 millió EUR (745,0 millió DEM) volt. Ebből 37,3 millió EUR (73,0 millió DEM = 66,9 millió DEM + 6,1 millió DEM) versenyképességi támogatás, 23,8 millió EUR (46,6 millió DEM) az 1990. július 1-je után aláírt szerződéseken elszenvedett veszteségek egy részének fedezésére, és 42,1 millió EUR (82,4 millió DEM) a régi kötelezettségek alóli mentesítés formájában), 242,8 millió EUR (474,9 millió DEM) befektetési támogatás és 13,8 millió EUR (27 millió DEM) üzembezárási támogatás. Ez mintegy 637,5 millió EUR (1 246,9 millió DEM) teljes támogatási összeget eredményez.

A támogatás szükségességének ellenőrzése

(21) A Bizottság a támogatás különféle részleteit jóváhagyó határozataiban emlékeztetett arra, hogy a 90/684/EGK irányelvnek az említett eltérés tekintetében történő módosításakor vállalta a Tanáccsal szemben, hogy felhasználja ellenőrzési és vizsgálati hatáskörét annak biztosítására, hogy a keletnémet gyárak csak a szerkezetátalakításhoz szükséges támogatást kapják meg.

(22) A Bizottság hangsúlyozta, hogy ennek következtében csak akkor tudja jóváhagyni a támogatás megadását, ha annak szükségességét kétségtelenül kimutatják és az említett irányelvben foglalt feltételek a támogatás ellenszolgáltatásaként korlátlanul teljesülnek.

(23) A Bizottság minden említett határozatában emlékeztette Németországot arra, hogy a tervezett teljes támogatás további kiadása érdekében a 92/68/EGK tanácsi irányelv szerint a következő dokumentumokat kell beszolgáltatnia:

a) dokumentumok, amelyek a Bizottság számára megnyugtató módon igazolják, hogy a támogatásra továbbra is szükség van,

b) dokumentumok, amelyek a Bizottság számára megnyugtató módon igazolják, hogy a beruházások megvalósítása a Bizottságnak benyújtott részletes beruházási terv szerint halad, és a megkövetelt kapacitáskorlátozáshoz vezet majd;

c) jelentések, amelyek a Bizottság számára megnyugtató módon igazolják, hogy a támogatások nem folynak be valamilyen formában más hajógyárakhoz („spillover-jelentések"). Ezeket a jelentéseket független könyvvizsgálónak kell biztosítania. 1995-ben, a szerkezetátalakítási időszak végén szűntek meg a beszámolási kötelezettségek a Bizottsággal szemben.

A KWW jelentései

(24) Az 1995. december 31-ig terjedő időszakról szóló legutóbbi spillover-jelentést 1996. július 9-én nyújtották be a Bizottságnak. Ebben a jelentésben az 1995. december 31. előtt felmerült, hajóépítési szerződésekből származó veszteségek mintegy 230,08 millió EUR-t (450 millió DEM-et) tettek ki (kiszámításánál a kapott versenyképességi támogatást nem vették figyelembe). A német szövetségi kormány szerint a beszámoló készítésének idején a végleges veszteségek kiszámítása még nem volt lehetséges, mivel egyes hajókat még nem szállítottak le, és a bérbevételi garanciákból származó pénzügyi kockázatok még mindig fennálltak.

(25) A Bizottság 1999. június 16-i kérésére csak 1999. június 18-án kapta meg a könyvvizsgáló által az 1992–1997-re szóló, hitelesített hiánytalan éves KKW-jelentéseket, továbbá az 1998-ra szóló előzetes kimutatásokat. Németország 1999. június 30-án küldte el a Bizottságnak a KWW könyvvizsgáló-vállalatának (az 1997. április 25-i) a szerkezetátalakítási támogatás 1996 végéig történő tényleges felhasználásáról szóló levelét. A jelentésből kiderül, hogy a vonatkozó hajóépítési szerződésekből adódó tényleges veszteségek – a versenyképességi támogatás levonása nélkül – mintegy 178 millió EUR-t (348,095 millió DEM-et) tettek ki. 1996-ban további mintegy 23,1 millió EUR (45,121 millió DEM) veszteség merült fel, úgyhogy a veszteség teljes összege 1996. december 31-ig 201,05 millió EUR (393,216 millió DEM) volt.

(26) Mivel a tényleges veszteségek nyilvánvalóan alacsonyabbak voltak a tervezettnél (262 millió EUR [512,5 millió DEM], beleértve a 31,9 millió EUR [62,5 millió DEM] összegű versenyképességi támogatást) a Bizottság 1999. június 23-i levelében felkérte Németországot, hogy adjon magyarázatot a KWW anyavállalatának javára történő 204,5 millió EUR (400 millió DEM) összegű átutalásról.

(27) Németország 1999. június 30-án kelt válaszlevele szerint nem követelték vissza a különbözeti összeget a KWW-től. Németország továbbá elmagyarázta, hogy a veszteség fedezésére szolgáló összeg megadása és jóváhagyása átalányként történt, úgyhogy az esetleges különbözetet a KWW megtarthatja.

Az eljárás megnyitása

(28) A Bizottság a hivatalos vizsgálati eljárás megnyitásáról szóló határozatában megjegyezte, hogy a KWW 262 millió EUR (512,5 millió DEM) működési támogatást kapott veszteség fedezésére (ezen belül a versenyképességi támogatás számára 32 millió EUR [62,5 millió DEM]), miközben a tényleges veszteségek csak 201,05 millió EUR-t (393,216 millió DEM-et) tettek ki. Ez azt jelzi, hogy a KWW mintegy 61 millió EUR (119,284 millió DEM) többletet kapott működési támogatásban a veszteségek fedezésére, ami nem felel meg azon rendelkezésének, hogy a hajógyárak Kelet-Németországban csak a szerkezetátalakításukhoz szükséges támogatást kaphatnak. A Bizottság megjegyezte azt is, hogy minden, a támogatás megadásával kapcsolatos határozata világosan kimondta, hogy a Bizottság fel fogja használni vizsgálati és ellenőrzési hatáskörét annak biztosítására, hogy a hajógyárak csak a szerkezetátalakításukhoz szükséges támogatást kapják meg. Következésképpen, mivel a támogatást jóváhagyó bizottsági határozatok szerint a gyárak csak a szerkezetátalakításukhoz szükséges támogatást kaphatják meg, a Bizottság pedig kötelezettséget vállalt e rendelkezés mellett, csak a tényleges veszteségek megtérítése tekinthető összeegyeztethetőnek a támogatások megadásáról szóló bizottsági határozatokkal.

(29) A Bizottság ezért kétségeinek adott hangot azzal kapcsolatban, hogy a mintegy 61 millió EUR (119,284 millió DEM) működési támogatás összeegyeztethető-e a közös piaccal.

III. **AZ ÉRDEKELT HARMADIK FELEK ÉS A RÉSZTVEVŐK MEGJEGYZÉSEI**

(30) 2000. június 9-i és 2000. június 3-i keltezéssel a Bizottság megjegyzéseket kapott a Dán Hajóépítők Egyesületétől (Foreningen av Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark - Skibsvaerftsforeningen). További megjegyzéseket kapott a Dán Iparszövetségtől (Dansk Industri) 2000. június 9-i keltezéssel és 2000. június 28-i keltezéssel. A KWW megjegyzéseit 2000. június 6-i keltezéssel nyújtotta be.

A Dán Hajóépítők Egyesületének megjegyzései

(31) A Dán Hajóépítők Egyesülete fontosnak tartja, hogy a Bizottság folyamatosan felügyeli a meglévő szabályok betartását. Dániában 1992 óta több gyárat is be kellett zárni, illetve a munkaerőt csökkenteni, aminek következtében a munkahelyek száma ebben az ágazatban a felére csökkent. A gyárak alvállalkozói és beszállítói jelentős számú munkahelyet veszítettek. A támogatás által a többi tagállam hajógyártására gyakorolt negatív hatások korlátozása ezért manapság is nagyon fontos. Ezért nem lehet ma kevésbé szigorú követelményeket támasztani a támogatás és annak feltételeinek értékelésével szemben, mint az 1992 és 1994 közötti időszakban.

(32) A 92/68/EGK irányelvet előkészítő dokumentumok azt mutatják, hogy a támogatás szükségességének a Bizottság által előírt átfogó elemzését bemutatták a Tanácsnak. Mint a többi gyár esetében, a támogatás felosztásra került a régi kötelezettségek elengedésére, saját tőkére és veszteségtérítésre. Annak ellenére, hogy a Tanács felső határt állapított meg a különféle támogatások teljes összegére, nem állapított meg felső határokat az egyes gyárak támogatásaira. Nem volt kétség a régi kötelezettségek és a sajáttőke-áramlás összegei felől. A veszteségtérítésre azonban a Bizottságnak kellett megállapítania a végleges összeget egy meghatározott kereten belül. Mindemellett a Bizottságnak természetesen gondot kell viselnie azért, hogy a támogatást csak a tervezett célra használják fel. A Bizottságnak, későbbi ellenőrzések révén meg kellett győződnie arról is, hogy az összegeket valóban csak az előirányzott célokra használták-e fel. A Tanács Németország részvételével ezeket a támogatási feltételeket 1992 júniusában és júliusában határozta meg. Ezért Németország nem hivatkozhat olyan más megállapodásokra, amelyek tartalma esetleg ettől különbözik, amelyeket a gyár megvásárlójával később kötött meg.

(33) A spillover-jelentéseket annak elkerülésére kérték, hogy harmadik felek hasznot húzhassanak a támogatásból. Ha a kérdéses támogatást a kedvezményezett költségeitől függetlenül adták volna meg, a túllépési jelentésekre nem lett volna szükség a többlettámogatásnak a vállalat jelenlegi tulajdonosaihoz történő átadásának megakadályozására.

(34) A 262,0 millió EUR (512,5 millió DEM) támogatást, amelyet veszteségtérítésre adtak meg, valójában nem erre a célra használták fel teljes egészében. Ez a logikus következtetés abból a tényből, hogy a veszteségek valójában ennél az összegnél alacsonyabbak voltak. Ezért a támogatást az eredeti céltól eltérően használták fel. Még ha a Bizottság nem is magyarázta el, hogy mi történt ezekkel az összegekkel, az anyavállalatnak történt kölcsönnyújtás arra enged következtetni, hogy a támogatásból mindenképpen hasznot húzott az anyavállalat. A Tanács által meghatározott feltételek szerint a Bizottságnak ezt meg kellett volna akadályoznia. Az összeg, amelyet nem a veszteség megtérítésére használtak fel, és amelyet nem lehetett volna az anyavállalatnak átutalni, friss tőke juttatásának tekintendő, ami azt jelenti, hogy a Tanács által elfogadottnál nagyobb összeg ilyen célú felhasználására került sor. A támogatás felhasználása nemcsak ellentétben áll a Bizottság által meghatározott feltételekkel, de a 92/68/EK tanácsi irányelvvel is.

(35) Végül a Dán Hajóépítők Egyesülete azt a következtetést vonja le, hogy a rendelkezésre álló információk szerint a KWW a veszteségeinek ténylegesen megfelelő összegnél nagyobb támogatási összeget kapott. Sem a Tanács, sem pedig a Bizottság nem fogadta el egyik szakaszban sem, hogy a veszteség megtérítésére szolgáló működési támogatás magasabb legyen a tényleges veszteségeknél.

(36) Ezen kívül, a Dán Hajóépítők Egyesülete azon a véleményen van, hogy ha a Bizottság jóváhagyja a támogatásokat a Miniszterek Tanácsa által megállapított korlátokon belül, oly módon, hogy a kedvezményezettek számára garantált egy adott összeg bizonyos feltételek mellett, az ilyen jóváhagyás – amennyiben ezeket a feltételeket teljesítik – nem vonható vissza egy későbbi szakaszban, függetlenül attól, hogy a Bizottság a korábbi értelmezéssel kapcsolatban megváltoztatja a véleményét. Másfelől sem a Bizottság, sem a tagállamok nem hagyhatnak jóvá olyan támogatást, amely meghaladja a Miniszterek Tanácsa által elfogadott vagy a Szerződés által meghatározott mértéket, még akkor sem, ha a kedvezményezett jóhiszeműen járt el.

A Dán Iparszövetség megjegyzései

(37) A Dán Iparszövetség szerint, a Közösség természetszerűleg köteles arról meggyőződni, hogy a Bizottság ellenőrzi-e az általa jóváhagyott állami támogatások felhasználását. A 90-es évek eleje óta a dán hajóépítő iparnak számos hajógyár bezárásával és az ágazatban a munkahelyek számának jelentős csökkenésével kellett szembenéznie. Az európai hajógyártás és az alvállalkozók érzékenyen reagáltak a piaci, mindenekelőtt állami támogatás formájában történő beavatkozásokra.

(38) Ha a KWW ebben a konkrét esetben a tényleges veszteségei és a megígért veszteségtérítés különbségét nem közvetlenül szerkezetátalakítására, hanem más célokra használja fel, ennek a különbözetnek az összege működési támogatásként hat, és ezáltal kiélezi a már amúgy is kemény versenyfeltételeket az európai gyárak között.

(39) A Dán Iparszövetség szerint ellentétben áll a közösségi jog általános elveivel, hogy a támogatás kedvezményezettje veszteségtérítést kérhessen abban az esetben, ha veszteségei a megígért térítés maximális összege mögött maradnak. Az iparszövetségnek nincs azonban tudomása arról, hogy a 92/68/EK tanácsi irányelv elfogadásakor ilyen felhasználás engedélyezése megtörtént volna egy nyilvánosságra nem hozott jegyzőkönyvben vagy más anyagban.

(40) A Dán Iparszövetség megállapítja, hogy a támogatás kedvezményezettjének az álláspontja az, hogy a Bizottság, amikor a szerkezetátalakítási támogatást jóváhagyta, a privatizációs szerződést egészében elfogadta, és ezáltal azt az elvet is, hogy a szerkezetátalakítási támogatás felhasználása nincs semmiféle feltételhez kötve. Erre való tekintettel a Dán Iparszövetség azt mondja, hogy a Bizottság által – a Tanács megbízásának és a Szerződés meghatározásainak megfelelően – jóváhagyott támogatás nem módosítható egy későbbi szakaszban, még akkor sem, ha álláspontja később megváltozna. Az ilyen megállapodások kötelező érvényűek a Bizottság számára. Még akkor is azonban, ha a kedvezményezettek jóhiszeműek voltak, a támogatási intézkedés elfogadásából nem származtathatnak semmiféle jogot, ha a Bizottság vagy egy tagállam a Tanács által vagy a Szerződésben meghatározott szabályokat sértett meg.

Megjegyzések a KWW részéről

(41) Megjegyzendő, hogy a KWW érvei nagyrészt azonosak a szövetségi kormány érveivel. A pontokat ezért csak röviden soroljuk fel az alábbiakban.

(42) A KWW úgy érvel, hogy nincs jogilag érvényes ok, ami miatt a Bizottság megkérdőjelezné a szerkezetátalakítási támogatás jogszerűségét hét évvel annak jóváhagyása után. A Treuhandanstalt és a Kvaerner közötti privatizációs szerződésben a veszteségtérítés megállapítása átalányként történt, és ezek a dokumentumok nem szabtak meg semmiféle kötelezettséget a Kvaerner számára, miszerint vissza kellene fizetnie a különbséget, ha a szerződéssel kapcsolatos veszteségek alacsonyabbak lennének. A Bizottság ismerte ezeknek a dokumentumoknak a tartalmát. Ilyen körülmények között döntött a Bizottság a kérdéses támogatás szükségességéről, és a támogatás jóváhagyásáról szóló határozatai semmiféle feltételt vagy kikötést nem tartalmaznak a becsült és a valós veszteségek közötti különbözet esetleges visszafizetéséről.

(43) A KWW felveti, hogy a vitatott 60,988 millió EUR (119,284 millió DEM) összeg része a Bizottság által 1993-as határozataiban jóváhagyott teljes működési támogatásnak. Ezért az meglévő támogatás, amelynek összeegyeztethetősége a későbbiekben nem értékelhető újra.

(44) A KWW felhozza továbbá, hogy a vitatott összegnek csak egy része támogatás. Csak 29,812 millió EUR (58,309 millió DEM) működési támogatás kifizetésére került sor készpénzben. Azok a mérlegpozíciók, amelyeket a szerkezetátalakítási költségek fedezésére is felhasználnak, nem tekinthetők támogatásnak, mivel azok a gyár eszközei voltak, amelyeket egy nyílt és feltételektől mentes versenytárgyalási eljárás eredményeként adtak el.

(45) A KWW úgy érvel, hogy a támogatást jóváhagyó bizottsági határozatok kell, hogy képezzenek jogi alapot az ügy elbírálásához. A KWW-nek az a véleménye, hogy a támogatást jóváhagyó bizottsági határozatokat teljes mértékben betartotta:

a) A Bizottság jóváhagyta a támogatási átalányt, teljes tudatában annak, hogy a privatizációs szerződés nem irányzott elő semmiféle visszafizetési kötelezettséget. A határozatok nem említenek egy konkrét összeget, amely a veszteségek fedezetét szolgálná.

b) A Bizottság a támogatás szükségességéről azt megelőzően döntött, hogy az egyes részleteket kiadták volna.

c) A Bizottság a támogatás szükségességéről anélkül határozott, hogy a támogatást jóváhagyó határozataiban bármiféle, a támogatás későbbi újraértékelését indokló feltételt rögzített volna.

d) A szerkezetátalakítást szolgáló pénzeszközök felhasználása a célkitűzések alapján történt meg. A veszteségtérítésen kívüli szerkezetátalakítási költségek a becsültnél magasabbak voltak.

(46) Az a) pontot illetően a KWW azzal érvel, hogy a privatizációs szerződés koncepciója szerint a Kvaernernek kellett állnia a becsültnél nagyobb esetleges veszteségeket. Ezzel ellentétben, amennyiben a veszteségek a becsültnél kisebbek, a Kvaerner húzna hasznot. A Kvaerner számára az összes szerkezetátalakítási költség megtérítése, a bármiféle visszafizetés lehetősége nélkül lényegbevágó feltétel volt a gyár átvételéhez. Abban az esetben, ha lettek volna valamiféle visszafizetési kötelezettségek, a Kvaerner soha nem vette volna át a gyárat. Ezt illusztrálja a privatizációs szerződés (12) bekezdése, amelyben kinyilvánításra került, hogy amennyiben az egyedi kifizetéseket az EGK joga megtiltaná, a Kvaernernek jogában áll érvényteleníteni a privatizációs szerződést.

(47) A KWW szerint a Bizottság ismerte a Kvaerner és Németország közötti megállapodást és azt a módot, ahogyan a veszteségtérítést fizetni kívánták, vagyis, hogy az egy átalány lesz. Ha a Bizottságnak ellenvetése lett volna ezzel szemben, eljárást kellett volna indítania és határozataiban feltételül kellett volna szabnia az esetleges visszafizetést.

(48) A b) és a c) pontokat illetően a KWW úgy érvel, hogy a Bizottság határozatai nem tartalmaznak olyan kikötéseket, amelyek indokolnák a jóváhagyott támogatás ellenőrzését. A támogatást annak összességére hagyták jóvá. A határozatokból hiányzik bármiféle olyan kikötés vagy jelzés, ami arra utalna, hogy a támogatást jóváhagyó határozatok csak a tényleges veszteségeknek megfelelő veszteségtérítésre vonatkoznának. Nem volt korlátozás a határozatokban, amelyek egy későbbi ellenőrzést indokolnának. Egyes egyedül az a mondat mutat ebbe az irányba, amely szerint a Bizottság vállalta a Tanáccsal szemben, hogy felhasználja vizsgálati és ellenőrzési hatáskörét annak biztosítására, hogy a gyárak csak annyi támogatást kapjanak, amennyire a szerkezetátalakításukhoz szükségük van.

(49) A KWW szerint ez a mondat csak egy bevezetés, amely azt hangsúlyozza, hogy a vizsgálati és ellenőrzési hatásköröket a támogatás jóváhagyásának szempontjából használták fel, hogy ellenőrizzék a támogatás szükségességét, mielőtt az egyes részleteket kiadnák. Ezzel a mondattal csak az volt a szándék, hogy megindokolják, miért hagyta jóvá a Bizottság a több részletben megvalósuló szerkezetátalakítási támogatást.

(50) A KWW szerint a Bizottságnak a támogatást jóváhagyó határozatai csak úgy értelmezhetőek, hogy a támogatás megadása a privatizációs szerződés feltételeinek megfelelően történt, azaz későbbi visszafizetési kötelezettségek nélkül arra az esetre, ha a tényleges veszteségekről kiderülne, hogy azok a várakozásokhoz képest alacsonyabbak.

(51) A KWW a d) pontot illetően úgy érvel, hogy a bizottsági határozatok a támogatást nem kifejezetten veszteségtérítésre hagyták jóvá. Csak egy általános működési támogatást hagytak jóvá. A Kvaerner és a THA közötti átvételi megállapodás koncepciójának megfelelően a támogatást a szerkezetátalakítás költségei egy részének fedezésére szánták. A támogatást a gyár szerkezetátalakítására használták fel, és ezért összhangban van a célkitűzéssel.

(52) A KWW egyik további érve az, hogy a Bizottság 1996 óta tudta, hogy a tényleges veszteségek lényegesen kisebbek voltak a becsültekhez képest. A Kvaerner szerint a tények visszaadása olyan módon történt, ahogyan azok a jelentés elkészítésének időpontjában mutatkoztak. A Kvaernernek és Németországnak nem volt olyan kötelezettsége az utolsó, az 1995 végéig terjedő időszakra vonatkozó spillover-jelentés benyújtása után, hogy a veszteségek további alakulásáról bármiféle további dokumentációt nyújtsanak be a Bizottságnak.

(53) Mindenesetre a Bizottságnak már az 1995-re vonatkozó spillover-jelentés alapján észre kellett volna vennie, hogy a veszteségek a vártnál kisebbek. A különbség az 1995-re vonatkozó spillover-jelentésben szereplő veszteségek összege (1995.12.31. – 224,861 millió EUR [439,791 millió DEM]) és az 1997. április 25-i könyvvizsgálói jelentés között (1996.12.31. – 201,048 millió EUR [393,216 millió DEM]) abból a tényből fakad, hogy egyes esetekben a számított kockázatok nem egészen valósultak meg.

(54) A KWW nézete szerint a 31,955 millió EUR (62,5 millió DEM) versenyképességi támogatás nem könyvelhető el veszteségtérítés címen. Ez kisebb különbözethez vezetne a becsült és a tényleges veszteségek között.

IV. **NÉMETORSZÁG MEGJEGYZÉSEI**

(55) Németország adatai szerint a jelen eljárás tárgyát képező 60,988 millió EUR (119,284 millió DEM) meglévő támogatás, amely részét képezi az 1993. március 3-i és 1994. január 17-i bizottsági határozatokkal jóváhagyott működési támogatásnak. Ezért érthetetlen, hogy a Bizottság egy nem bejelentett támogatás, vagyis új támogatás ügyében kezdeményezte az eljárást. Anélkül, hogy a határozatban erről kifejezett rendelkezés lenne, a Bizottság nem értékelheti újra az olyan támogatás összeegyeztethetőségét, amelyet évekkel korábban a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánított. Ez ellentmond a jogbiztonság és a jogos elvárás elvének.

(56) Németország emellett azt is megemlíti, hogy nem minden, a Bizottság jóváhagyó határozataiban szereplő összeg jelentett valóban támogatást. A Bizottság a szerkezetátalakítási költségek teljes fedezését hagyta jóvá. Ennek során nem vizsgálta meg azt, hogy a szerkezetátalakítás milyen mértékben valósult meg a gyár saját forrásainak felhasználásával. Az 1990. július 1-je után aláírt szerződésekből származó veszteségek előrejelzése 230,08 millió EUR (450 millió DEM) volt. Ennek az összegnek a fedezésére nemcsak a 29,812 millió EUR (58,309 millió DEM) készpénzben kifizetett működési támogatás szolgált, ahogyan azt a Bizottságnak benyújtott fizetési ütemterv (Zahlungsplan) jelezte, hanem a gyár saját forrásai is, amelyek a mérleg tételeiként jelentek meg. Ezek a saját források nem tekinthetők támogatásnak, mivel azok a gyár olyan vagyonértékei voltak, amelyet egy nyílt és feltételektől mentes eljárás eredményeként adtak el.

(57) Németország hangsúlyozza, hogy a gyárban a szerkezetátalakítást nem lehetett volna elvégezni a privatizációs szerződésben meghatározott és a Bizottság által jóváhagyott támogatás nélkül, mivel a Kvaerner, mint a legjobb ajánlattevő, csak akkor volt kész arra, hogy a szerkezetátalakítást saját kockázatára elvégezze, ha ezt a támogatást megkapja. Amennyiben a Bizottságnak akkor kétségei voltak az üzleti tervben szereplő veszteség-előrejelzés valószínűségével kapcsolatban, akkor nem kellett volna a támogatást átalányként jóváhagynia, hanem be kellett volna szúrnia egy olyan feltételt, amely kimondja, hogy a jóváhagyás csak a tényleges veszteségeknek megfelelő támogatásra vonatkozik. A határozatok szövege azonban nem tartalmaz ilyen rendelkezéseket, és a Bizottságnak nem is volt akkoriban ilyen szándéka. Ilyen körülmények között az átalány, amelyről a megegyezés történt, a szándékok szerint valóban végleges volt. Azokat a kockázatokat és hasznokat, amelyek azzal kapcsolatosak, hogy ezt az összeget meghaladják, vagy attól elmaradnak, a KWW-ra hagyták, hogy a gyár szerkezetátalakítását olyan gyorsan és hatékonyan végezze el, amennyire csak lehet.

(58) Németország hivatkozik az 1993. május 28-án a Bizottsághoz intézett levelére, melyben közli a Bizottsággal, hogy a tényleges veszteségek megtérítése a vállalat által a veszteségekről benyújtott bizonyíték ellenében nem volt előirányozva a privatizációs szerződésben. A gyár megvásárlója viseli az esetleges többletköltségek kockázatát. Ennek ellentételeképpen a vevő hasznot húzhat a tapasztalatok szerint kis mértékű kiadásokból. Ehhez az átalányként megállapított és a vevőkkel egyeztetett működési támogatás szükséges a keletnémet gyárak privatizálásához.

(59) Németország utal az 1993. október 16-i levelére is, amelyben az szerepel, hogy a jövőbeli veszteségek folyamatos felügyeletéről nem történt rendelkezés. Ez megfelelne annak a szerződéses megállapodásnak a vevővel, amely szerint a KWW viseli a teljes kockázatát annak, hogy a veszteségek magasabbak a szerződés aláírásakor előre jelzetteknél.

(60) Következésképpen a Bizottság a körülmények teljes körű ismeretében 1993-ban mindenféle korlátozó feltétel nélkül jóváhagyta a teljes működési támogatást. A támogatásokat ezután azonnal kifizették, vagyis jóval azelőtt, hogy meg lehetett volna állapítani, mekkorák lesznek végül a tényleges veszteségek.

(61) Egy további érvként Németország azt hozza fel, hogy a Bizottság nem tartotta fenn magának a jogot arra, hogy a későbbiekben megvizsgálja a támogatás szükségességét. Sem az 1993. márciusi, sem az 1994. januári határozat nem jelezte azt, hogy a támogatást csak a tényleges veszteségek fedezésére hagyták volna jóvá, és a végleges értékelés csak később végezhető el, miután ismerik a tényleges veszteségek végleges összegét. A Bizottság határozatai azt sem jelzik, hogy a tényleges veszteségek összegét a későbbiekben ki kellene mutatni, vagy azt a támogatást, amelyről bebizonyosodik, hogy „nem szükséges”, vissza kellene fizetni. A Bizottságnak fel kellett volna vennie egy külön rendelkezést határozataiba ahhoz, hogy jogilag érvényt szerezhessen ezen ilyen jognak.

(62) Németország utal a jóváhagyó bizottsági határozatokra, amelyekben megállapításra került, hogy *„A Bizottság, a Tanáccsal szembeni vállalására is figyelemmel csak akkor hagyhat jóvá támogatást, ha annak szükségességét világosan kimutatják …”*. Mivel a Bizottság azt követően jóváhagyta a támogatást, anélkül, hogy bármiféle feltételt fűzött volna hozzá, csak úgy értelmezhető, hogy a Bizottság meg volt győződve a támogatás szükségességéről, mielőtt jóváhagyta azt.

(63) Németország szerint a határozatok nem értelmezhetők oly módon, hogy a Bizottság élni fog ellenőrzési és vizsgálati hatásköreivel a támogatás szükséges összegének későbbi felmérésére. Azonban a Bizottság sem tartotta fenn magának ilyen ellenőrzés jogát.

(64) A támogatás jóváhagyásáról szóló határozatok csak azt mondják ki, hogy a Bizottság kötelezettséget vállalt a Tanáccsal szemben, miszerint ellenőrzési és vizsgálati hatáskörének keretében biztosítja, hogy a gyárak csak a szerkezetátalakításukhoz szükséges támogatást kapják meg. Ez a megállapítás azért került be a határozatokba, hogy megmagyarázza, miért nem hagyta jóvá a Bizottság a támogatás egészét egyetlen határozattal, hanem ehelyett több részletben adta azt ki. Emellett ez a mondat arra is utal, hogy a Bizottság a támogatás szükségességéről a részletek kiadása előtt végleges határozatot hozott.

(65) Németország kifejti, hogy ellentétben azzal, amit a Bizottság állít az eljárás megindításában, 1993. május 28-i levelében semmi módon nem jelzi, hogy Németországnak gondoskodnia kellene arról, hogy a Bizottság a támogatás felhasználását ellenőrizhesse, miután azt megadták és kiadták. Németország levelében csak arra a tényre utalt, hogy a Bizottság ellenőrizheti, mire használják majd fel a támogatást, mielőtt az egyes részleteket kiadnák. Ezért az 1993. május 28-i levélben hivatkozás történt a támogatás felhasználásnak bizonyítását szolgáló dokumentumra (Verwendungsnachweis), amelyet a gyár ekkoriban készített el. Ezt a KWW-dokumentumot csatolták a levélhez. A támogatás felhasználásának ellenőrzésére való felkérés csak erre a tájékoztatásra vonatkozott.

(66) Németország szerint a támogatás második részletének kiadásáról szóló bizottsági határozat, amely kimondja, hogy az engedélyezett összeg a hajógyárnak fizethető működési támogatás felső határa, csak azt jelentheti, hogy a gyár nem kaphat semmiféle más működési támogatást a privatizációs szerződésben előirányzottakon kívül, különösen nem kiegészítő támogatásokat a jóváhagyott rendszerek alapján.

(67) Az a tény, miszerint a Bizottságnak tájékoztatást adtak a támogatás jóváhagyása után, különösen a spillover-jelentések, nem hatalmazza fel a Bizottságot arra, hogy a támogatás szükségességét újfent ellenőrizze. A spillover-jelentéseket azért nyújtották be, hogy igazolják, a támogatásoknak nem volt kihatása más vállalkozásokra. Azzal ellentétben, amit a Bizottság állít, a jelentések célja nem az volt, hogy meghatározza a veszteségek tényleges összegét. Az ezekben a jelentésekben a támogatás felhasználásáról szóló adatok csak arra szolgáltak, hogy átlátható módon megmutassák a spillover-ellenőrzések céljainak megfelelően, hogy a beruházó nem adott át támogatást a többi gyárnak.

(68) Németország kijelenti, hogy időben eleget tett jelentési kötelezettségeinek. Az utolsó, az 1995. december 31-ig terjedő időszakra szóló spillover-jelentést 1996. július 6-án nyújtották be a Bizottságnak. Az ebben az utolsó jelentésben foglalt adatok alapján a Bizottság legkésőbb 1996 júliusától tisztában volt azzal, hogy a tényleges veszteségek 262,037 millió EUR-nál (512,5 millió DEM) lényegesen alacsonyabbak voltak.

(69) Németország az 1995. évi jelentésben és a később az Arthur Andersen könyvvizsgáló cég által készített, 1997. július 25-i jelentésben szereplő tényleges veszteségek közötti különbséget azzal magyarázza, hogy a becsült kockázatok nem teljes mértékben az elvártak szerint alakultak, és a helyzet 1996-ban az időtényező miatt másként alakult. Egyes előre jelzett kockázatok nem következtek be. Ezért a tényleges kockázatok alacsonyabbnak bizonyultak, mint ahogyan azokat 1995. december 31-én felbecsülték.

(70) Azzal ellentétben, amit a Bizottság az eljárás megindításában állít, 1996 nyarán nem volt olyan várakozás, hogy a tényleges veszteségek magasabbak lesznek, mint az utolsó spillover-jelentésben jelzettek. A gyár mérlegét gondosan, a kellő mértékű céltartalék-képzésre vonatkozó előírások betartásával dolgozták ki. A veszteségekről készült becsléseknél a maximális veszteségekből indultak ki. Ez okból a Bizottságot 1996 júliusa óta értesítették az eredetileg jósolt veszteségek és a tényleges veszteségek közötti különbségről. Mégis, csak 1999 nyarán kezdett tájékoztatást kérni a tényleges veszteségekről, az eljárást pedig csak 2000 februárjában indította meg.

(71) Németország úgy érvel továbbá, hogy habár a Bizottság arra a következtetésre juthat, hogy a becsült és a tényleges veszteségek közötti különbség a támogatásjog szempontjából jelentős, a különbség azonban kisebb, mint amit a Bizottság állít. A Bizottság szerint a veszteségtérítésre kapott támogatás összege 262,037 millió EUR (512,5 millió DEM). Ezt az összeget a becsült veszteség megtérítése (230,081 millió EUR, 450 millió DEM) és a versenyképességi támogatás (31,955 millió EUR, 62,5 millió DEM) adja ki. A versenyképességi támogatás viszont nem veszteségtérítést célzott, hanem – a szokásoknak megfelelően – azoknak a hátrányoknak a megtérítését, amelyet valamennyi német hajógyár elszenvedett amiatt, hogy helyileg Németországban és Európában vannak. Ezt a rendszert a Bizottság jóváhagyta. Ezért a tényleges veszteségek összegét csak a veszteségek eredeti, 230,081 millió EUR (450 millió DEM) összegű becslésével lehet összehasonlítani. A különbözet ekkor csak 29,033 millió EUR (56,784 millió DEM).

V. A TÁMOGATÁS ÉRTÉKELÉSE

A támogatás jogi alapja

(72) A legutóbb a 92/68/EGK irányelvvel módosított 90/684/EGK irányelv eltérést ír elő a hajógyártási ágazatra alkalmazandó működési támogatás nyújtásának tilalma alól a korábbi NDK hajógyárai javára. Ezeknek a gyáraknak biztosítani kell a lehetőséget, hogy a versenyképesekké váláshoz sürgősen szükséges és átfogó szerkezetátalakítást végrehajtsák. A 90/684/EGK irányelv 10a. cikkének (2) bekezdése szerint a korábbi NDK-ban lévő gyárak hajógyártási és hajóátépítési tevékenysége számára adott működési támogatások bizonyos feltételek mellett 1993. december 31-ig összeegyeztethetőnek tekinthetőek a közös piaccal. Ezen feltételek egyike a jelentéstételi kötelezettség Németország számára. Ezzel egyidejűleg a Bizottságnak biztosítania kell, hogy az ebben a cikkben említett támogatások nem befolyásolják a kereskedelmi feltételeket a közös érdekkel ellentétes mértékben.

(73) A legutóbb a 92/68/EGK irányelvvel módosított 90/684/EGK irányelv alapján a Bizottság két határozatban bizonyos intézkedéseket fogadott el a korábbi NDK hajógyárainak javára. Ezek között az intézkedések között szerepeltek működési támogatások is, amelyek az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének e) pontja értelmében összeegyeztethetőnek minősültek a közös piaccal.

(74) Ezek a támogatást jóváhagyó határozatok utalnak a Bizottság kötelességére, miszerint gondoskodik arról, hogy az új tartományok területén lévő gyárak csak a szerkezetátalakításukhoz szükséges mennyiségű támogatást kapják meg. A működési támogatásnak a hajógyártásra vonatkozó tiltása alóli eltérést elrendelő 92/68/EGK irányelv célja az volt, hogy lehetővé tegye „a gyárak fenntartását" szerkezetátalakításuk során. A kivételes eltérés alapján megadott támogatásoknak szigorúan erre a célra kell korlátozódniuk, nevezetesen a gyárak szerkezetátalakítására. Ezért a Bizottság csak azzal a feltétellel hagyta jóvá a támogatásokat, hogy azok a szerkezetátalakítás időszakában a folyamatos működéshez szükségesek. Ezt világosan kinyilvánítja a határozat negyedik bekezdése, amelyet Németországnak 1993. március 3-i (SG (93) D/4052), illetve az 1994. január 17-i keltezéssel (SG (94) D/567) juttattak el ([6]).

(75) Ezen kívül a támogatás második részletének kiadásáról szóló, Németországnak az 1994. január 17-i levéllel megküldött határozat hangsúlyozza, hogy ez a működési támogatás a gyárnak fizethető maximális működési támogatás az 1993. december 31-ig aláírt szerződésekkel kapcsolatban. Ez nyilvánvalóvá teszi, hogy világossá tették Németország és a kedvezményezett számára a határozat lényegét és célját: a jóváhagyott támogatás egy maximális összeg, amely csak akkor meríthető ki, ha szigorúan véve szükséges a szerkezetátalakítási folyamat sikeréhez.

Veszteségek előrejelzése és az „átalány" koncepciója

(76) Németország és a KWW azt állítja, hogy a Bizottság végleges döntést hozott a támogatás szükségességéről a részletek kiadása előtt. Határozataiban nem állapított meg semmiféle olyan feltételt, amely a támogatás későbbi újraértékelését indokolná. Emellett a Bizottság a támogatási átalányt annak ismeretében engedélyezte, hogy a privatizációs szerződés nem irányzott elő semmiféle lehetséges visszafizetési kötelezettséget. Ha a Bizottságnak kétségei voltak a neki benyújtott veszteség-előrejelzés hihetőségével kapcsolatban, be kellett volna szúrnia egy olyan rendelkezést a határozataiba, amely szerint a jóváhagyás csak a tényleges veszteségeknek megfelelő mértékű támogatásra vonatkozik.

(77) Ahogyan azt az eljárás megindításáról szóló határozat ([7]) kifejti, a Bizottság megjegyzi, hogy azokban az esetekben, amikor a támogatást olyan szerkezetátalakításhoz adják, amelyet a támogatás összeegyeztethetőségéről szóló határozat megszületését követően hajtanak végre, a jóváhagyásnak becsléseken kell alapulnia. A működési támogatás elemeivel kapcsolatos becslések különösen szükségesek voltak ebben az esetben, mivel a 90/684/EGK irányelv 10a cikke (2) bekezdésének a) pontja megköveteli a támogatás 1993. december 31-ig történő kifizetését. A fenti határozatok figyelembe veszik ezt a sürgősséget, amikor hangsúlyozzák, hogy „*(it) is clear to the Commission that a decision is urgently needed in order not to inhibit the possibilities of the yard to restructure*" („világos a Bizottság számára, hogy sürgős döntésre van szükség, hogy a gyár szerkezetátalakítási lehetőségei ne szenvedjenek hátrányt").

([6]) Az utóbbi határozat negyedik bekezdésének második mondata így hangzik: „A Bizottság azonban, a Tanáccsal szembeni, a fentiekben ismertetett vállalására is figyelemmel csak akkor hagyhatja jóvá egy támogatás megadását, ha annak szükségességét világosan kimutatják, és a támogatás fejében a tanácsi irányelvben meghatározott feltételeket pontosan betartják."

([7]) Ld. 3. lábjegyzet.

(78) A Bizottságnak a működési támogatással kapcsolatos határozatait a német kormány által megadott információk alapján előzetesen kellett elfogadnia. Ezért volt elengedhetetlen, hogy a támogatások szükségességére vonatkozó megfelelő feltételek beillesztésre kerüljenek a határozatokba, ami határozottan meg is történt. Amikor a határozatokat meghozták, a Bizottság nem kételkedett a veszteség előrejelzésének hihetőségében, de le kellett szögeznie, hogy amennyiben kiderül, hogy a veszteségek nem olyan nagyok, mint ahogyan becsülték, a megadott veszteségtérítés nem összeegyeztethető támogatássá válik, és következésképpen vissza kell követelni.

(79) Ezért van az is, hogy a támogatás részleteinek kiadásáról szóló valamennyi bizottsági határozat emlékeztet arra, hogy a működési támogatásnak a többi közösségi hajógyárra alkalmazandó szabályaitól való eltérés elfogadásakor a Bizottság vállalta a Tanáccsal szemben, hogy a Bizottság felhasználja ellenőrzési és vizsgálati hatáskörét annak biztosítására, hogy az új tartományok területén lévő hajógyárak csak azt a támogatást kapják meg, amely „ahhoz szükséges, hogy ne gátolják a gyár lehetőségeit a szerkezetátalakításban". Nem vonható kétségbe, hogy az átalányként, a szerkezetátalakítás véglegesítése után megadandó támogatás németországi koncepciója nem felel meg sem az irányelvnek, sem a bizottsági határozatoknak.

Az állami támogatásokra vonatkozó előírások félreértelmezése

(80) Németország a támogatásról szóló határozatok meghozatalát megelőzően átadta a Bizottságnak a THA és a Kvaerner Warnow Werft közötti átvételi megállapodás egy példányát. Németország szerint a Bizottság számára ismert volt, hogy a támogatás megadása átalányként történik. Németország nem nyilatkozik arról, hogy egy ilyen, a THA és a Kvaerner Warnow Werft között megkötött megállapodás mennyiben kötelezhetne egy harmadik felet, nevezetesen a Bizottságot.

(81) Emellett Németország utal a Bizottsághoz intézett 1993. május 28-i levelére, amelyben kiegészítő tájékoztatást adott a Bizottságnak a keletnémet hajógyárak privatizációjáról. Ennek a közlésnek a fő célja az volt, hogy megmagyarázza a működési támogatások szükségességét, annak érdekében, hogy a szerződésekből és az alacsony foglalkoztatásból származó veszteségek fedezésre kerüljenek. Németország emlékeztetett arra is, hogy az átvételi megállapodások szerint – a vállalat gazdaságtalan működtetésének elkerülése érdekében – nem volt előirányozva a felmerült veszteségek fizetési bizonylatok alapján történő megtérítése. A THA célkitűzése az lett volna, hogy a többletveszteségek pénzügyi kockázatát a befektetőre hárítsa át. Ezért a hajógyárak várható veszteségeit – beleértve a Warnow Werftet – a lehető legpontosabban előre meg kellett határozni.

(82) Németország továbbá kifejtette, hogy ellenlépésként megállapodás történt arról, hogy a befektető hasznot húzhatna a költségek alakulásából, aminek azonban kicsi a valószínűsége. Ennek a mechanizmusnak a vásárlókat arra kellett bátorítania, hogy a lehető leghamarabb megvalósítsák a hajógyáraknak a piacgazdasági feltételekre való áttérését.

(83) Pontosan ez az oka annak, hogy a Bizottságnak 1994. január 17-i határozatában meg kellett ismételnie a Németország által tett vállalásokat, amelyeket tulajdonképpen már egyértelműen meghatároztak az első határozatban, amelyet Németországgal 1993. március 3-i levélben közöltek. Ezen kívül a Bizottság úgy döntött, hogy egy határozatban, vagyis egy megtámadható jogi aktusban válaszol amely véglegessé válhat. Figyelembe véve, hogy Németország ismerte az állami támogatások szabályait és a tényállást, a Bizottság nem érti, hogyan értelmezhette félre Németország az 1993-as és 1994-es engedélyező határozatokat. Ezek a határozatok világosan hangsúlyozták, hogy a Bizottságnak fel kell használnia ellenőrzési és vizsgálati hatáskörét annak biztosítására, hogy a gyárak csak a szerkezetátalakításukhoz szükséges támogatást kapják meg.

A KWW-től kapott támogatási összegek

(84) A megjegyzésekben mind Németország, mind a KWW úgy érvel, hogy a 60,988 millió EUR (119,284 millió DEM) vitatott összeg része annak az általános működési támogatásnak, amelyet a Bizottság Németországgal 1993 márciusában és 1994 januárjában közölt határozatai hagytak jóvá, és amelynek összeegyeztethetősége a későbbiekben nem értékelhető újra. Felhozzák továbbá, hogy nem minden, a Bizottság által jóváhagyott összeg volt valóban támogatás. A szerkezetátalakítási költségek egy részét a gyár forrásaiból fedezték, amelyek mérlegpozícióként jelennek meg. Csak 29,812 millió EUR (58,309 millió DEM) működési támogatást fizettek ki készpénzben.

(85) A Bizottság megjegyzi, hogy a teljes támogatás tartalmazza a készpénzes és a nem készpénzes támogatást. A nem készpénzes támogatás az új vállalatnak átadott eszközökből áll – részben tárgyi és részben forgóeszközök –, amihez átvett, az arányosnál kevesebb kötelezettségek társulnak. A támogatás fizetésének formája azonban nem döntő a kifizetés támogatásként minősítését illetően. A Bizottság két határozatában összesen 380,9 millió EUR (745 millió DEM) működési támogatást hagyott jóvá, és ennek a támogatásnak egy része készpénzben, egy másik része nem készpénzben került kifizetésre. Egyik határozatot sem támadta meg sem Németország, sem a kedvezményezett hajógyár. Következésképpen azok kötelező érvényűek Németország, a kedvezményezett vállalat és maga a Bizottság számára. A jelenlegi szakaszban azt is meg kell állapítanunk, hogy a készpénzben adott támogatás jelentősen nagyobb, mint a vitatott 60,988 millió EUR (119,284 millió DEM). A kedvezményezett vállalatnak az EK-Szerződés 230. cikkének (5) bekezdése értelmében két hónapon belül vitatnia kellett volna ezeket a határozatokat, ha úgy találta, hogy az értékelés hibás.

(86) A privatizációs megállapodás 7.6.2. pontja a következőképpen szól: „The projected balance sheet was to reflect a special accrual in the amount of DM 435,500,000.00 meant to finance catch-up investments to be effected by the Company during the restructuring period and *a special accrual in the amount of DM 450,000,000.00 meant to finance losses incurred by the companies during the restructuring period due to shortfalls in productivity of the company and for other losses* due to the presently lacking competitiveness of the company." („Az előzetes mérlegnek tükröznie kellett egy speciális, 435 000 000,00 DEM összegű elhatárolást, amelyet a vállalat által a szerkezetátalakítás időszakában elvégzendő felzárkóztató beruházások finanszírozására szántak, valamint *egy speciális, 450 000 000,00 DEM összegű elhatárolást, amelyet azoknak a veszteségeknek a fedezésére szántak, amelyek a vállalatoknál a szerkezetátalakítási időszakban merülnek fel, a vállalat termelékenységének hiányosságai és más veszteségekre*, amelyek a vállalat jelenleg hiányzó versenyképességéből fakadnak.") Ebből az következik, hogy a 450 millió DEM kifizetése a veszteségek fedezésére a Warnow Werft megszerzésének feltétele volt, amit az előzetes mérlegben figyelembe vettek. Ezért az előzetes mérleg tartalmazott olyan pozíciókat, amelyek nem tartoztak közvetlenül az átadott eszközökhöz, de amelyeket a KWW azért kapott meg, hogy fedezze a hajóépítési szerződésekből adódó veszteségeit. Az ilyen pozíciók állami támogatást jelentenek.

(87) Azt a tényt, hogy a támogatás egy részét nem készpénzben fizették, világossá teszi a Németországgal 1994. január 17-én közölt bizottsági határozat: „617,1 millió DEM működési támogatás, amiből 113,5 millió DEM kifizetése készpénzben történik, ezen belül 66,9 millió DEM versenyképességi támogatás és 46,6 millió DEM az 1990. július 1-je után aláírt szerződéseken keletkezett veszteségek egy részének fedezésére….". Ez azt jelzi, hogy az ezzel a határozattal jóváhagyott működési támogatás legnagyobb része, nevezetesen 257,4 millió EUR (503,6 millió DEM) összeg jóváhagyása nem készpénzes támogatásként történt.

(88) A KWW nem hivatkozhat arra, hogy azért nem támadta soha meg a határozatokat a nem készpénzes támogatásra vonatkozó részekben, mert a Bizottság igenlő döntést hozott. Az eszközök átadásának állami támogatássá minősítése a KWW számára akkora terhet jelentett, hogy a határozat ellen csak akkor fellebbezhetett volna, ha a KWW ebbe nem egyezett volna bele. A Bizottság az intézkedéseket támogatásnak minősítette és megvizsgálta azok összeegyeztethetőségét a közös piaccal. Ez azt jelentette, hogy a Bizottság feltételeket szabhatott, illetve elfogadhatta Németország vállalásait, amelyek közvetlenül kihatottak a kedvezményezett vállalat műveleteire. Ebben a helyzetben a határozat semmissé nyilvánításának kérelmezése elfogadható ([8]).

(89) A Bizottság az összes rendelkezésre álló információk alapján mélyreható elemzést végzett a támogatási összegekről, amelyeket a KWW a támogatás jóváhagyása után kapott. A privatizáció előtti mérleg, a vagyonátadási mérleg, az Arthur Andersen könyvvizsgáló cégtől kapott spillover-jelentések, a privatizációs folyamat és a privatizációs szerződés ellenőrzését követően úgy tűnik, hogy a hajógyár nem kapott működési támogatást a 42,1 millió EUR (82,400 millió DEM) régi adósságok elengedése formájában, ahogyan azt a Bizottság 1993. március 3-i határozata engedélyezte.

(90) Valójában egy ilyen elengedés csak akkor jelentene állami támogatást, ha az eszközöket nem terhelnék a korábbi kötelezettségek (vagy ha a kedvezményezett megkapja ezeket az eszközöket, ha új társaság jön létre, mint ahogyan az a jelen esetben történt). A KWW vagyonátadási mérlege azonban nem tartalmaz ilyen, ennek az elengedésnek megfelelő kötelezettségektől mentesen átadott eszközöket, ami ezt a működési támogatást jelentené. Mivel a közvetlenül a privatizáció előtt elengedett hitel a WW kötelezettsége volt (egy állami hajógyáré), az állam, mint előző részvényes volt az egyetlen kedvezményezett, és az előnyt nem adta át az új társaságnak. Úgy tűnik, hogy a hajógyár nem húzott hasznot ebből a működési támogatásból, amelyet a Bizottság korábban jóváhagyott.

(91) Végül, a spillover-jelentés szerint a speciális hajók (konténerhajók) építésére szóló hajóépítési szerződések nem kerültek át a KWW-hez. Annak ellenére, hogy a veszteségtérítés ezekre a szerződésekre szerepelt a Bizottság által 1994. január 17-én jóváhagyott 315,5 millió EUR (617,1 millió DEM) működési támogatásban, a KWW nem volt megbízva a szerződések teljesítésével. Ennek megfelelően a KWW nem kaphatta volna meg a térítést az ezekből a szerződésekből következő, betervezett veszteségekért. Ezért nincs ok a KWW által meg nem kapott 17,7 millió EUR (34,6 millió DEM) kiegyenlítésére. Ahogyan a (12)–(20) bekezdések említik, ez az utóbbi összeg nem szerepelt a spillover-jelentésben megadott 230,08 millió EUR (450,0 millió DEM) veszteségfedezetben.

(92) A KWW 8 millió EUR-val (15,6 millió DEM) kevesebb beruházási támogatást kapott Mecklenburg-Vorpommern tartománytól.

Versenyképességi támogatás

(93) A KWW és Németország úgy érvel, hogy amennyiben a Bizottság arra a következtetésre jutna, hogy a becsült és a tényleges veszteségek közötti különbség jelentős a támogatásjog szempontjából, a különbség mindenesetre kisebb lenne a Bizottság által állítottnál. A 31,955 millió EUR (62,5 millió DEM) versenyképességi támogatás nem veszteségtérítést célzott, hanem – a szokásoknak megfelelően – azoknak a hátrányoknak a kompenzálását, amelyet valamennyi német hajógyár elszenved amiatt, hogy helyileg Németországban és Európában vannak.

([8]) T-296/97. sz. ügy, Alitalia kontra Bizottság (2000) EBHT II-3871. o., (74) bekezdés.

(94) A Bizottság megjegyzi, hogy – amint azt a korábbiakban kifejtette – a privatizációs szerződés és az ahhoz kapcsolódó indokolás a hajógyár szerkezetátalakítását szolgáló támogatások részletes kimutatását tartalmazták. A teljes támogatási összeget a veszteségtérítésre a szerkezetátalakítás során 285,096 millió EUR-ban (557,6 millió DEM) határozták meg benne. Ez az összeg tartalmazott 230,081 millió EUR (450 millió DEM) veszteségtérítést, 37,32 millió EUR (73 millió DEM) versenyképességi támogatást és 17,69 millió EUR (34,6 millió DEM) összeget a veszteségekre, a Treuhandanstalt által átvett még nem teljesített szerződésre.

(95) A versenyképességi támogatás címén a KWW csak 31,955 millió EUR-t (62,5 millió DEM) kapott, a jóváhagyott 37,3 millió EUR (73 millió DEM) helyett. A versenyképességi támogatás összegét a szerkezetátalakítás során keletkező veszteségek fedezésére hagyták jóvá. Ez okból kifolyólag a Bizottság a ki nem fizetett versenyképességi támogatás térítését felvette a veszteségtérítésre szóló támogatás teljes összegébe.

(96) Még akkor is, ha a KWW érveit követhetnénk, azok semmiféle hatással nem lennének a Bizottság értékelésére. Nem vitatott, hogy a KWW versenyképességi támogatás címén kapott támogatást. Akár veszteségtérítésre volt megjelölve, akár nem, a versenyképességi támogatás bevételt jelentett és csökkentette a veszteségeket. Következésképpen a veszteségek megtérítéséhez szükséges működési támogatás iránti igény alacsonyabb volt. A KWW-nek azon érve, hogy a versenyképességi támogatás teljesen figyelmen kívül hagyandó, nem alátámasztott, ennélfogva elutasítandó.

Ellenőrzési és vizsgálati hatáskörök

(97) Németország megkérdőjelezi azt is, hogy a Bizottság rendelkezik-e ellenőrzési hatáskörrel annak megállapítására, hogy a támogatást azokra a célokra használták-e fel, amelyekre megadták. A Bizottság megjegyzi, hogy a veszteségtérítést jóváhagyó bizottsági határozatokban világosan kikötik, hogy a Bizottság felhasználja ellenőrzési és vizsgálati hatáskörét annak biztosítására, hogy az új tartományok hajógyárai csak a szerkezetátalakításukhoz szükséges támogatást kapják meg.

(98) A Bizottság nem ért egyet Németországgal abban, hogy az ellenőrzési és vizsgálati hatáskörre vonatkozó mondat csak arra az időre érvényes, amikor a becslések értékelése és a támogatás részleteinek kibocsátása megtörtént. Ilyen összefüggésben mind az ügy kivételes körülményeire – mindenekelőtt a 92/68/EGK irányelv szövegére, amely szerint a működési támogatást 1993 vége előtt ki kell fizetni – mind arra a tényre emlékeztetni kell, hogy ugyanez a határozat beszámolási kötelezettséget szabott ki Németországra. Ennek figyelembevételével a Bizottság kötelezettségvállalása a Tanáccsal szemben csak úgy értelmezhető, hogy a Bizottság ellenőrizni fogja, hogy a támogatás valóban a szerkezetátalakításhoz szükséges minimumra korlátozódik.

(99) A Bizottság megállapítja, hogy a 90/684/EGK irányelv 10a. cikke (2) bekezdésének d) pontjával összhangban, Németországnak bizonyítania kellett a Bizottság előtt, egy független könyvvizsgáló által készített éves jelentések formájában, hogy a támogatási kifizetések szigorúan a korábbi NDK-ban lévő hajógyárak tevékenységeire korlátozódtak. Ezeket az úgynevezett spillover-jelentéseket a Bizottság a szerkezetátalakítási időszak végéig (1995 végéig) megkapta, annak igazolására, hogy a támogatást kizárólag a KWW számára használták-e fel. Ezen a tájékoztatáson kívül a jelentések tájékoztatást tartalmaztak a támogatás felhasználásáról.

(100) Németország úgy érvel, hogy az a tény, miszerint a Bizottságnak tájékoztatást adtak a támogatás jóváhagyása után különösen az úgynevezett spillover-jelentések, semmiképpen nem ad illetékességet a Bizottságnak arra, hogy újra ellenőrizze a támogatás szükségességét. A spillover-jelentéseket annak igazolására szánták, hogy a gyártól nem vittek át támogatást más vállalkozásokhoz. A jelentések célja azonban nem az volt, hogy a veszteségek tényleges összegét kimutassák. A jelentésekben a támogatás felhasználásáról szóló tájékoztatást csak arra szánták, hogy a spillover-ellenőrzések céljainak megfelelően átlátható módon megmutassa, hogy nem adtak át támogatást a befektetőnek, vagy a többi gyárnak.

(101) Németország figyelmen kívül hagyja azt a tényt, hogy a túlkompenzálás kizárása érdekében mindkét jóváhagyó határozat tartalmazott feltételeket a veszteségek fedezését szolgáló működési támogatás megadásához. Ezekre a rendelkezésekre figyelemmel a Bizottság ellenőrzési hatáskörével kapcsolatos vita szükségtelennek tűnik, mivel komolyan nem kérdőjelezhető meg, hogy a Bizottság fel van hatalmazva, illetve kötelezett arra, hogy levonja a következtetéseket egy állami támogatást jóváhagyó határozat lényegbevágó feltételeinek be nem tartásával kapcsolatban. Az ilyen esetekben a Bizottságnak ragaszkodnia kell a támogatás visszafizettetéséhez, ha az nem összeegyeztethetőnek, vagy jogtalannak, vagyis nem jóváhagyott támogatásnak tekintendő.

(102) A Bizottság egyetért Németországgal abban a kérdésben, hogy a spillover-jelentések célja annak ismertetése volt, hogy a hajógyár szerkezetátalakítására szánt támogatásból nem utaltak át más vállalkozásoknak, mint például a gyár anyavállalatának. Annak ellenőrzése azonban, hogy a támogatás felhasználása a jóváhagyó határozatoknak megfelelően történt-e, magában foglalta, hogy ellenőrizni kell azt a célt, amelyre adták, annak érdekében, hogy a támogatást szigorúan csak a gyár szerkezetátalakítására használják fel.

(103) A támogatás szabályszerű felhasználása azokra a célokra, amelyekre adták, az ellenőrzés lényeges szempontja volt. Ezt illusztrálja a spillover-jelentések felépítése és tartalma is, amelyekben a kapott támogatás felhasználásának kifejtése fontos rész. Fontosnak tekintették, hogy ezt a tájékoztatást bevegyék a jelentésekbe, hogy a Bizottság számára lehetővé váljon a Tanáccsal szembeni kötelezettségvállalás betartása, valamint a támogatásoknak az engedélyező határozatok értelmében történő szabályszerű felhasználásának ellenőrzése.

A Bizottság vizsgálatának időpontja

(104) További közös érv a KWW és Németország részéről, hogy a Bizottság 1996, vagyis a legutóbb benyújtott spillover-jelentés óta tisztában van azzal, hogy a tényleges veszteségek lényegesen alacsonyabbak voltak a becsülteknél. Mindazonáltal a Bizottság az ügyet csak 1999-ben kezdte vizsgálni.

(105) A Bizottság megjegyzi, hogy – amint azt az eljárást megindító határozat kifejti – a utolsó spillover-jelentés csak az 1995. december 31-ig terjedő időszakra vonatkozik. A jelentés 2. mellékletének az 1. oldalán található egy táblázat az 1995. december 31-ig kapott támogatásokról. Eszerint a táblázat szerint a veszteség megtérítésére felhasznált támogatás addig az időpontig 256,817 millió EUR (502,291 millió DEM) volt. Azonban 262,0 millió EUR (512,5 millió DEM) összegű támogatás került kifizetésre. Mivel lehetséges volt, hogy a hiányzó 5 millió EUR-ra 1995. december 31. után lehetett szükség, hiszen nem minden, 1993. december 31. előtt aláírt szerződésből származó veszteség realizálódott addig az időpontig, a Bizottság nem látott okot a közbelépésre.

(106) A Bizottság nem tudhatta az utolsó spillover-jelentés időpontjában, hogy a tényleges és a becsült veszteségek közötti különbség valójában lényegesen nagyobb volt az utolsó jelentésben feltüntetettnél, vagyis 60,988 millió EUR-nál (119,284 millió DEM) 5 millió EUR helyett. Mivel sem Németország, sem a KWW nem tájékoztatta a Bizottságot a körülményeknek erről a változásáról 1997-ben, amikor megkapták a könyvvizsgálói jelentést a végleges számok megerősítésével, a Bizottság nem volt tisztában a valós helyzettel. A Bizottságnak ez csak 1999 júliusában jutott tudomására, amikor saját kérésére megkapta, Németország 1999. június 30-án küldött levelével a könyvvizsgáló 1997. április 25-i nyilatkozatát. Mivel ennek a nyilatkozatnak a címzettje csak Németország volt, de a Bizottságnak soha nem nyújtották be, a Bizottságnak nem volt tudomása a valós helyzetről 1999 júliusa előtt. Ilyen tekintetben a Bizottság hangsúlyozni kívánja, hogy Németország semmiféle bizonyítékot nem mutatott be arra, hogy a Bizottságot tájékoztatta volna, ahogyan azt Németország állítja.

A támogatás felhasználása annak céljainak megfelelően

(107) A KWW úgy érvel, hogy a szerkezetátalakításra szolgáló összes pénzeszközt a célkitűzéseknek megfelelően használták fel, mivel a bizottsági határozatok nem kifejezetten veszteségtérítés támogatását hagyták jóvá. Sokkal inkább általános működési támogatást hagytak jóvá. A támogatást a gyár szerkezetátalakítására, és ezért a célkitűzésekkel összhangban használták fel.

(108) A Bizottság megjegyzi, hogy a Németországgal 1993 márciusában és 1994 januárjában közölt határozatok mindegyike említi a veszteség megtérítésére szolgáló jóváhagyott összegeket. Az első határozat kifejezetten jóváhagy egy 6 millió EUR (11,7 millió DEM) összegű, a második pedig egy 23,82 millió EUR (46,6 millió DEM) összegű támogatást az 1990. július 1. után aláírt szerződéseken keletkezett veszteségek egy részének fedezésére. Ezeket az összegeket arra határozták meg, hogy konkrét veszteségeket ellentételezzenek, miközben a többi működési támogatás esetében nem említették meg a konkrét veszteségek fedezését szolgáló felhasználási célt, ami azonban nem jelenti azt, hogy a támogatásokat más célokra szánták. A Németország által küldött értesítésben ezeknek az összegeknek a célját egyértelműen veszteségtérítésként adták meg.

(109) A Bizottság megjegyzi, hogy a privatizációs megállapodás és annak kísérő dokumentumai részletes felsorolásokat tartalmaztak a támogatások különféle kategóriáiról. A veszteségtérítésre megjelölt összeg ebben a dokumentumban a szerkezetátalakítási időszakra 285 millió EUR (557,6 millió DEM). A támogatások ugyanilyen kategóriákba történő besorolását megtartották a spillover-jelentések is, amelyek alapul szolgáltak a Bizottság ellenőrzéséhez a szerkezetátalakítás különféle céljaira való felhasználásával kapcsolatban, ahogyan azt a Bizottság jóváhagyta. Határozatai, amelyeket Németországgal 1993 márciusában és 1994 januárjában közöltek, működési támogatásokat hagytak jóvá, amelyet kifejezetten a szerkezetátalakítás során adódó veszteségek megtérítésére adtak meg.

(110) A Bizottság figyelembe veszi, hogy a (…) (*) EUR ([…] DEM) bérbevételi garanciák és az (…) EUR ([…] DEM) tőkegarancia elhatárolásának készpénz-kímélő felhasználása – együttesen (…) EUR ([…] DEM) – nem került figyelembevételre a spillover-jelentésben. Ezek a ráfordítások, amelyeket helytelenül tulajdonítottak a hajóépítési szerződéseknek, csak 1995 vége után realizálódtak. Akkor is azonban, ha ezeket a költségeket figyelembe vesszük, a szerkezetátalakítás során elszenvedett veszteségek lényegesen kisebbek voltak, mint az a támogatás, amelyet a fedezésükre jóváhagytak.

(*) Bizalmas információk.

(111) Bár a Bizottság azt el tudja fogadni, hogy a bérbevétel miatt és a tőkegaranciák miatti költségeket figyelembe vegye, mivel azok jellegükből adódóan konkrét szerződésekhez kötődnek, és eleve azt követően jelennek meg, hogy a hajók leszállítása megtörtént, nem alkalmazható ugyanez az okfejtés a vállalatnál 1995 decembere után felmerült szerkezetátalakítási költségekre. Valójában a privatizációs szerződés világosan kimondta, hogy a vállalatnak minimálisan bizonyos főnyi munkaerőt kellett foglalkoztatnia 1995 végéig. Arra az esetre, ha ezt a vállalást nem teljesítik, és kevesebb dolgozót foglalkoztatnak, súlyos pénzbírságokat írtak elő. Minden, a Bizottság által jóváhagyott üzembezárási támogatás és a veszteségek fedezését szolgáló támogatás csak a szerkezetátalakítási időszakra vonatkozhat, amely 1995 decemberében ért véget. Ezért kezdettől fogva világos volt, hogy ha a KWW a felesleges dolgozókat el akarta bocsátani, várnia kell 1995 végéig, és ezeket a költségeket nem fedezheti üzembezárási vagy működési támogatásokkal. Ez az időszak ismeretes volt a privatizáció kezdete óta. Először is, nem lehet megváltoztatni ezt a logikát, és az 1995 decembere után felmerült költségeket átrakni az ezt az időpontot megelőzően teljesített szerződésekhez. Másodszor, az 1995 után végrehajtott szerkezetátalakítás nem vezetett kisebb veszteségekhez azoknál a szerződéseknél, amelyek teljesítése azt megelőzően történt. Harmadszor, a privatizációs szerződésnek az a rendelkezése, amely a vállalatot rákényszeríti egy bizonyos számú dolgozó foglalkoztatására, exogén és különös vállalás, amely nem kapcsolható bizonyos szerződésekhez.

(112) Ami a KWW-nek azt az állítását illeti, hogy a támogatást a gyár szerkezetátalakítására használták fel, és ezért összhangban van a célkitűzésekkel, a Bizottság megjegyzi, hogy lehetséges volt a tényleges veszteségeket meghaladó támogatási összegek egyéb célokra történő felhasználása. A Bizottság birtokában lévő információk szerint azonban minden olyan támogatási kategóriában, ahol szerkezetátalakítási célú támogatást hagytak jóvá, a támogatást teljes egészében a megfelelő célokra használták fel. Mivel az összegeket és a kategóriákat a bizottsági határozatok szigorúan szabályozzák, nincs mód arra, hogy többlettámogatást használjanak fel szerkezetátalakítási célokra.

(113) Mivel további magyarázatok a KWW vagy Németország részéről nincsenek a fennmaradó 55,423 millió EUR (108,399 millió DEM) tényleges felhasználásáról, a Bizottság a birtokában lévő információk alapján azt a következtetést vonja le, hogy az 55,423 millió EUR (108,399 millió DEM) összegű támogatást nem a Bizottság által jóváhagyott célokra használták fel.

A többlettámogatás összege

(114) A támogatást jóváhagyó bizottsági határozatok szerint a gyárak csak a szerkezetátalakításukhoz szükséges támogatást kaphatják meg, és a Bizottság kötelezettséget vállalt arra, hogy ennek a rendelkezésnek a betartását ellenőrizni fogja. Ebből kifolyólag csak a tényleges veszteségek ellentételezése tekinthető összeegyeztethetőnek a támogatást jóváhagyó bizottsági határozatokkal.

(115) A Bizottság megjegyzi, hogy csak az a támogatás tekinthető a bizottsági határozatokkal és ezáltal a közös piaccal összeegyeztethetőnek, amelyet a támogatást jóváhagyó bizottsági határozatokkal összhangban adtak meg, és amely teljesíti azokat a feltételeket, amelyek szerint a támogatást megadták, beleértve azt a célt, amelyre a támogatást a feltételezések szerint használták volna. Ezért az a támogatás, amely nem teljesíti ezeket a feltételeket, automatikusan a jóváhagyó határozatok hatáskörén kívül esik, és összeegyeztethetetlennek minősül.

(116) A fentiek figyelembevételével a Bizottság arra a következtetésre jut, hogy a Bizottság által a KWW szerkezetátalakításához jóváhagyott támogatás összesen 637,5 millió EUR (1 246,9 millió DEM) volt. A működési támogatással kapcsolatban a Bizottság megjegyzi, hogy a KWW nem kapott meg 42,1 millió EUR-t (82,400 millió DEM), ami megfelel a régi adósságok elengedésének, és a KWW a jóváhagyottnál 5,4 millió EUR-val (10,5 millió DEM) kevesebb versenyképességi támogatást kapott.

(117) Mivel a KWW nem teljesítette a konténerhajók építésére szóló szerződéseket, nyilvánvalóan nem kaphatott térítést az azokból a szerződésekből származó veszteségekre. Az előbbiekben kifejtetteknek megfelelően nem kerül figyelembe vételre a támogatásnak a ki nem fizetése.

(118) A Bizottság megjegyzi, hogy a KWW által 1995. december 31-ig kapott támogatásról szóló könyvvizsgálói jelentés szerint a KWW közvetlenül veszteségtérítésre 230,08 millió EUR-t (450 millió DEM), és a meg nem kapott versenyképességi támogatás ellentételezésére 31,95 millió EUR-t (62,5 millió DEM), összesen 262 millió EUR (512,5 millió DEM) kapott.

(119) A Bizottság megjegyzi továbbá, hogy a Németország által, az 1999. június 30-i levéllel benyújtott dokumentumok – beleértve a könyvvizsgáló 1997. április 25-i nyilatkozatát – azt jelzik, hogy a jóváhagyott támogatás révén fedezendő veszteségek 1996. december 31-én csak 201,048 millió EUR-t (393,216 millió DEM) tettek ki. Beszámítva a fent említett további veszteségeket bizonyos garanciákból, ez az összeg megnövelendő (…) EUR-val ([…] DEM), 206,613 millió EUR-ra (404,101 millió DEM).

(120) A rendelkezésére álló információk alapján a Bizottság megjegyzi, hogy a fent kifejtettekkel igazolva a KWW 262 millió EUR (512,5 millió DEM) működési támogatást kapott a szerkezetátalakításhoz veszteségtérítésre, miközben a tényleges veszteségek a szerkezetátalakítás során csak 206,613 millió EUR-t (404,101 millió DEM) tettek ki. Ez azt mutatja, hogy a KWW 55,423 millió EUR (108,399 millió DEM) többletet kapott működési támogatásból a veszteségek megtérítésére.

(121) A Bizottság figyelembe veszi azonban, hogy a Kvaerner nem kapott meg 42,1 millió EUR (82,4 millió DEM) működési támogatást, amelyet a Bizottság korábban hagyott jóvá, amit levonhatónak tekint a veszteségtérítésért adott többlettámogatásból. Az, hogy a veszteségre adott többlettámogatást a meg nem kapott működési támogatással szemben figyelembe vegyék, egybevág a Bizottságnak a jóváhagyó határozatokban tett kötelezettségvállalásával, amely szerint gondoskodik arról, hogy a kedvezményezett csak a szerkezetátalakításához szükséges támogatást kapja meg. Ezt az érvelést követve, csak a 13 293 077 EUR (25 999 000 DEM) támogatási összeget kell visszafizettetni.

Az állítólagos 400 millió DEM (205 millió EUR) kölcsön magyarázata, amelyet a KWW a Kvaerner a.s.-nek nyújtott

(122) Végül, bár a Bizottság nem indította meg az eljárást ezzel a ponttal kapcsolatban, a KWW a következő magyarázatot adta a mintegy 400 millió DEM pénzmozgásra, amelyről a német sajtó 1999. június 12-én számolt be, és amely miatt a Bizottság kiegészítő tájékoztatást kért (ld. (1) bekezdés).

(123) A Kvaerner csoport bevezetett egy „cash pooling" rendszert, amelybe a beérkezett készpénzt összevonták, és amiből minden készpénz-fizetés történik (a kötelezettségekre vagy más okokból). A KWW ennek a „cash pooling" rendszernek 1998-ban lett a tagja. A KWW részéről a „cash poolhoz" való hozzájárulások visszafizetendő kölcsönök formáját öltötték, a KWW-től az anyavállalat, a Kvaerner a.s. felé.

(124) A készpénznek a Kvaerner a.s. által történő összevonása tekintetében a következőket kell megjegyezni: (…)

(125) A „cash pooling" csúcsa a KWW esetében 1999 júniusában 172,877 millió EUR volt (egy ennél magasabb, helytelen 200 millió EUR összeg szivárgott ki a sajtóhoz), amiből (…) EUR a garanciák biztosítékaként szolgált. A KWW kötelezettségeit a készpénz-összevonásból rögtön ezután kifizették, ily módon (…) EUR-val csökkentve a készpénz-koncentrációt, ami után mintegy (…) EUR „szabad" készpénz maradt.

(126) A teljes rendelkezésre álló készpénz az 1996 és 1998 között keletkezett pozitív cash flow-ból származott, hajótulajdonosok kifizetéseiből 1998-ban és 1999 elején történt szállításokért, és jelentős előlegfizetésekből vagy nagyon nagy hajóépítési szerződésekért történt fizetésekből (az ilyen kifizetések 1998 közepe és 1999 júniusa között (…) EUR-t tettek ki). Az 1999. júniusi készpénzcsúcs ideiglenes jellege és az előlegfizetésekkel való összefüggése abban a tényben is megmutatkozik, hogy 1999 végén a teljes készpénz-koncentráció csak (…) EUR-t mutatott a KWW javára az új megrendelésekkel kapcsolatos előlegfizetésekkel szemben, amelyek akkor (…) EUR-t tettek ki.

(127) Ezek az elemek azt mutatják, hogy azok a pénzmozgások, amelyekről a német sajtó 1999-ben beszámolt, a jelek szerint nem az 1995-ben véget ért szerkezetátalakítási időszak többlettámogatásából származtak.

VI. AZ ELJÁRÁS IDŐTARTAMA

(128) Ahogyan azt a Bizottság indító határozata kifejtette, a német sajtó 1999. június 12-én számolt be arról, hogy a Kvaerner Warnow Werft mintegy 400 millió DEM összegű kölcsönt nyújtott anyavállalata, a Kvaerner a.s. számára. 1999. június 16-án kelt levelében a Bizottság részletes információt kért Németországtól az átutalt pénzösszegek eredetéről, hogy megbizonyosodjon arról, hogy ezek a pénzösszegek nem tartalmazzák az 1993–1995-ben a vállalatnak fizetett szerkezetátalakítási támogatás maradványait, vagy bármiféle más támogatási elemet. Németország végül minden szükséges információt megadott 1999. szeptember 16-i keltezésű levelében (lásd az eljárás indításáról szóló határozat I.1. és I.2. pontjait is).

(129) A Bizottság 2000. február 29-én kelt levelében értesítette Németországot arról a döntéséről, hogy az EK-Szerződés 88. cikkének (2) bekezdésében meghatározott eljárást kezdeményezi a fent említett támogatás vonatkozásában ([9]). Az Európai Közösségek Bírósága a C-74/00 P és C-75/00 P ([10]) egyesített ügyekben a következő ítéletet hozta: „a jogbiztonság alapvető követelménye azzal a hatással jár, hogy megakadályozza a Bizottságot abban, hogy hatáskörének gyakorlását a végtelenségig halogassa". A jelen eljárásban ez nem tűnik relevánsnak, mivel az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet ([11]) szabályozást tartalmaz a vizsgálat időtartamára. A 7. cikk (6) és (7) bekezdései alapján „(a) Bizottság amennyire csak lehetséges, törekszik arra, hogy az eljárás megindításától számított 18 hónapos időszakon belül határozatot hozzon. (…) Amint a (6) bekezdésben említett időkorlát letelt, és az érintett tagállamok azt kérik, a Bizottságnak két hónapon belül határozatot kell hoznia, a rendelkezésére álló információk alapján." A Bizottság megállapítja, hogy Németország nem kérte ennek a rendelkezésnek az alkalmazását.

([9]) Ld. 3. lábjegyzet.

([10]) Falck SpA és Acciaierie di Bolzano SpA kontra Bizottság (2002) EBHT I-7869. o., (140) bekezdés, az 59/62. sz. ügyre vonatkozóan, Geigy kontra Bizottság (1972) EBHT 787. o., (21) bekezdés

([11]) HL L 83., 1999.3.27., 1. o.

(130) Emellett mind Németország, a 2003. június 4-i levéllel, mind a kedvezményezett anyavállalata, a norvégi ipari és kereskedelmi miniszter 2004. január 5-i levelével alátámasztva kérte a Bizottságot, hogy várjon a határozattal addig, amíg a Bíróság ítéletet nem hoz a C-181/02 P [12] ügyben. A KWW ezért nem mondhatja, hogy „a jogbiztonság alapvető követelménye" sérült, mivel folytatta tárgyalásait a Bizottsággal, és új, bár kevésbé mérvadó dokumentumokat is bemutatott 2004 májusában.

VII. **KÖVETKEZTETÉS**

(131) A Bizottság hangsúlyozza, hogy a Kvaerner Warnow Werft-nek nyújtott támogatást engedélyező határozatok nemcsak konkrétak és egyediek voltak, hanem a határozatokra kihatással lévő, a német újraegyesítésből adódó keretfeltételek is. Mindenekelőtt a határozatokat konkrét jogi alapon, nevezetesen a 90/687/EGK irányelv 10a cikke alapján hozták meg, amely kivételesen nagy összegű támogatásokat engedélyezett. Ugyanakkor a Tanács rövid határidőt adott meg a támogatás kifizetésére (1993. december 31-ig). Mivel a tervezett támogatási összegek csak durva becsléseken alapultak, az engedélyező határozatok hangsúlyozták, hogy a Bizottság gondoskodik majd arról, hogy az új tartományok területén lévő hajógyárak csak a szerkezetátalakításhoz szükséges támogatást kapják meg. Ilyen konkrét rendelkezés a támogatási összegek összeegyeztethetőségének utólagos ellenőrzéséről – amelyek szokatlanok és kivételesek – a spillover-jelentések segítségével valósult meg, amelyek nemcsak azt biztosították, hogy a KWW-n kívül más vállalat ne részesülhessen a támogatásból, hanem konkrétan beszámoltak azokról a támogatási összegekről, amelyeket a Kvaerner megkapott, és veszteségeiről egyes hajóépítési szerződéseken, amelyekre az állami támogatás révén történő megtérítést engedélyezték.

(132) Mivel az engedélyező határozat világossá tette, hogy csak a szerkezetátalakításhoz szükséges támogatás valósít meg összeegyeztethető támogatást, és hogy konkrét ellenőrzési mechanizmus jött létre a hajógyártási szerződésekből származó veszteségek alakulásának ellenőrzésére, a kedvezményezett nem állíthatja, hogy elvárásai jogosak. A Bizottság soha nem közölte, hogy a határozatok megszövegezése, a Tanáccsal szembeni kötelezettségvállalásai, és a konkrét ellenőrzési mechanizmus ellenére, a veszteségtérítésre szóló támogatás átalánynak tekinthető. A KWW tudta, hogy ilyen nagy összegek esetében, amelyek durva becsléseken alapulnak és rövid időn belül kerültek kiszámításra az átalányrendszer nem felelhet meg egy rendes támogatási ellenőrzési szabályaival.

(133) A Bizottság úgy találja, hogy a Németország által a KWW-nek nyújtott 13 293 077 EUR (25 999 000 DEM) összegű működési támogatás nem felel meg annak a bizottsági rendelkezésnek, amelyet Németországnak az 1993. március 3-i és 1994. január 17-i levelekkel küldtek meg, amelyek szerint az új tartományok területén található gyárak csak a szerkezetátalakításukhoz szükséges támogatást kaphatják meg. Mivel csak a 90/684/EGK irányelvvel összhangban meghozott bizottsági határozatoknak megfelelő támogatás tekinthető összeegyeztethetőnek a közös piaccal az EK-Szerződés 87. cikke (3) bekezdésének e) pontja szerint, a Bizottság azt a következtetést vonja le, hogy a 13 293 077 EUR (25 999 000 DEM) összegű támogatás nem egyeztethető össze a közös piaccal az EK-Szerződés 87. cikkének (1) bekezdése alapján.

(134) Nemleges határozatok esetén a 659/1999/EK tanácsi rendelet 14. cikkének (1) bekezdése értelmében a Bizottság úgy határoz, hogy az érintett tagállamnak kell megtenni mindazokat az intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy a támogatást a kedvezményezettel visszafizettessék. A visszafizetendő támogatásnak kamatot kell tartalmaznia attól a naptól kezdődően, hogy az összeget a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották, egészen a visszafizetés napjáig,

ELFOGADTA EZT A HATÁROZATOT:

1. cikk

A Németország által a Kvaerner Warnow Werft GmbH számára adott, 13 293 077 EUR (25 999 000 DEM) összegű állami támogatás nem egyeztethető össze a közös piaccal.

2. cikk

(1) Németországnak meg kell tennie mindazokat az intézkedéseket, amelyek az 1. cikkben említett, a kedvezményezett számára rendelkezésre bocsátott támogatásnak a kedvezményezettől való visszafizetéséhez szükségesek.

(2) A visszafizettetésnek haladéktalanul és a nemzeti jog eljárásainak megfelelően érvényt kell szerezni, amennyiben azok lehetővé teszik ennek a határozatnak az azonnali végrehajtását.

(3) A visszafizetendő összegeket kamat terheli az attól a naptól fogva eltelt teljes időszakra, hogy azt először a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották, annak tényleges visszafizetéséig.

(4) Az alkalmazandó kamatláb a regionális támogatás támogatástartalmának kiszámításához használt referencia-kamatláb, és az arra a napra alkalmazandó, amikor a támogatást először bocsátották a kedvezményezett rendelkezésére.

[12] Bizottság kontra Kvaerner Warnow Werft (2004), még nem jelent meg.

(5) A 4. bekezdésben említett kamatlábat kell alkalmazni a 3. bekezdésben említett teljes időszakra.

Ha azonban több mint öt év telt el attól az időponttól, amikor a támogatást először bocsátották a kedvezményezett rendelkezésére, a kamatlábat ötéves időszakonként újra kell számítani, azt a referencia-kamatlábat alapul véve, amely akkor hatályos, amikor a kamatlábat újraszámolják.

3. cikk

Németországnak az erről a határozatról szóló értesítést követő két hónapon belül tájékoztatnia kell a Bizottságot az ezen határozat betartásának érdekében tervezett és már meghozott intézkedésekről. Ennek a tájékoztatásnak tartalmaznia kell a mellékletben szereplő formanyomtatvány által megkövetelt információkat.

4. cikk

Ennek a határozatnak a címzettje a Német Szövetségi Köztársaság.

Kelt Brüsszelben, 2004. október 20-án.

a Bizottság részéről

Mario MONTI

a Bizottság tagja

MELLÉKLET

Tájékoztatás a 374/2005/EK bizottsági határozat végrehajtásáról

1. *A visszafizettetendő összeg kiszámítása*

1.1. Kérjük, adja meg a következő adatokat a jogtalan állami támogatás összegéről, amelyet a kedvezményezett rendelkezésére bocsátottak:

A kifizetés dátuma(i): (*)	A támogatás összege (**)	Pénznem	A kedvezményezett azonossága

(*) Az(ok) a dátum(ok), amikor a támogatást (annak egyes részleteit) a kedvezményezett rendelkezésére bocsátották (amennyiben az intézkedés több részletből és térítésből áll, használjon külön sorokat).
(**) A kedvezményezett rendelkezésére bocsátott támogatás összege (bruttó támogatástartalomban).

Megjegyzések:

1.2. Kérjük, magyarázza el részletesen, hogyan számítják ki a visszafizetendő támogatás összege után járó kamatokat!

2. *A támogatás visszafizettetése érdekében tervezett vagy már megtett intézkedések*

2.1. Kérjük, írja le részletesen, hogy milyen intézkedéseket tettek már meg, és milyen intézkedéseket terveznek a támogatás azonnali és hathatós visszafizettetése érdekében. Kérjük, magyarázza el azt is, hogy milyen alternatív intézkedések állnak rendelkezésre a nemzeti jog szerint a visszafizettetés érvényesítésére? Kérjük, jelezze – ahol az releváns – a meghozott/tervezett intézkedések jogi alapját.

2.2. Mikorra zárul le a támogatás visszafizettetése?

3. *A már megvalósult visszafizettetés*

3.1. Kérjük, adja meg a következő adatokat a jogtalan állami támogatás összegéről, amelyet a kedvezményezettel már visszafizettettek:

Dátum(ok) (*)	A visszafizetett támogatási összeg:	Pénznem	A kedvezményezett azonossága

(*) Az(ok) a dátum(ok), amikor a visszafizetés történt.

3.2. Kérjük, csatolja a fenti táblázat 3.1. pontjában megadott támogatási összegek visszafizetését dokumentáló információkat!